

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
kora
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
kora a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél 2 " "
Negyed 1 " "

HIRDETME NYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorúrt, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

A megyék háztartása.

(B.) 1881. október hó 22-én keltezve egy törvényjavaslat lett a magyar törvényhozás elé terjesztve, mint egy szervezeti rész a megyék reorganizálódó háztartásában. Belügyminiszter ő nmlga ugyanis elérkezettnek látta az időt, hogy engedjen a sok felszólamlásnak, mely qualificatiót és — jobb fizetést követelt a megyei tisztviselők részére. A képviselőház közigazgatási bizottsága tárgyalás alá vette a javaslatokat; a megyék bizottságai kérvény-özönével boríták el a miniszteriumot, képviselőházat, és ostrom alá vették a képviselőket. Legtöbb zajt ütött és véleményünk szerint legigazságosabb és legalkotmányosabb felszólalások tárgyát képezte azon kérdés: vajlon a megyék részére megállapítandó javadalmazási összeg keretén belül a törvényhatóságok maguk állapíthatják-e meg a tisztviselők és a sz. bírói járáások számát és azok fizetéseit, vagy pedig alkalmazkodniok kell azon kimutatáshoz, melyben minden egyes megye részére tisztviselői, segéd, kezelő és szolgaszemélyzete s a szolgabírák létszámával egyszersmind a járáások száma is meg volt állapítva, a belügyminiszter ur szavai szerint: „csak a javadalmazási főösszeg indokolásul és tájékozássul.” A képviselőház bizottsága azonban részletesen letárgyalta az egyes tisztviselői állomásokat; azok fizetését, lakpénzét stb. bírálat alá vette; ugy szintén belügyminiszter ő nmlga is tett pótlásokat — s így a legtöbb megye több tisztviselői állást és több javadalmazást fog kapni, amint kitűnik a belügyminiszter ő nmlga által újabb, 1883. évi január hó 11-én, beterveztett átdolgozott törvényjavaslat mellékleteiből. Nagy fontosságu kérdés előtt állunk e javaslat küszöbönlevő tárgyalása folytán. A qualificationalis törvény az 1883. I. t. cikkkel már meg van hozva. Ezen legújabb törvényjavaslat betetőzni van hivatala a közigazgatási reformnak épületét: méltó megismerkedni vele mindnyájunknak.

Az 1. §. kimondja, hogy a megyei törvényhatóságok részére, kiadásai fedezése végett, „az 1884. évtől kezdve, évenként az ezen törvényhez csatolt mellékletben megállapított összegek fognak az állampénztárból kiszolgáltatni” — havi részletekben. A következő §§ a költségvetések és a zárszámadás készítése és megerősítése

felől rendelkeznek. A 9. §. szerint a megyék, a már fennálló törvény alapján kivethető pótdadón kívül közigazgatási, közlekedési közgazdasági, közművelődési és jótékonyági célokra 3°/₁₀-től meg nem haladó pótdadót vehetnek ki, a 10—12. §§-ban foglalt módozatok szerint. A 13. §. még 2°/₁₀ pótdadót enged a fenebbi célokra, ha még szükséges volna, de ehez a bel és pénzügyminiszterek előzetes engedélye szükséges. További pótdadót csak a törvényhozás engedélyével lehet kivetni.

Legfontosabb ezután a 16. §. mely minket leginkább indított e tárgy felett gondolkozásra. Így szól: „A megyék háztartásának jelen törvény szerinti való berendezése czeljából a belügyminiszter az ezen törvényben az egyes megyék részére meghatározott összegeknek alapul szolgáló kimutatásokat a megyéknek megküldi, melyek nyomán azok a megyének járáások szerinti beosztása, — valamint a tisztviselők számának és illetményeinek meghatározása iránt a törvény korlátain belül s a belügyminiszter jóváhagyásával az 1883. év folyamán idejkoránalkotandó szabály rendeletben intézkednek. Ez alkalommal a járáások kerülete és székhelye a járásbíróóságok területeivel és székhelyeivel lehetőleg megegyezőleg állapítandók meg. A megyei személyzet létszámában és illetményeiben idővel szükségesnek mutakozandó változtatások csak a belügyminiszter előleges jóváhagyásával lesznek eszközölhetők.”

Ezen §. pótolja az első törvényjavaslat 4. §-át, mely így hangzott: „A költségvetésekben csak annyi és oly minőségű tisztviselő-, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet, s csak annyi évi illetményvel véthetik fel, mennyi az egyes megyék számára megállapított állami javadalmazás kiszámításánál alapul lón véve.” És nekünk ugy tetszik, hogy ezen — az új törvényjavaslatból kihagyott — §-nak szavai, melyek új resensust keltettek a megyékben, sőt magában a képviselőház közigazgatási bizottságában is, kimaradtak ugyan, azonban szelleme többé-kevésbé, de benne van az új javaslat előbb felsorolt 16. §-ában. — Örvendeniünk, ha tévednénk, de kikell jelölhünk aggodalmunk alapjait. Ime vegyük a törvényjavaslat első mellékletét, mely „kimutatása azon összegeknek, melyek a törvényjavaslat alapján a megyék részére . . . az állampénztárból évenként kiszolgáltatandók.” E

szerint Alsó-Fehérmegye részére kiszolgáltatandó 58.800 forint, mely a miniszteri indokoláshoz csatolt 1-ső melléklet szerint 4450 frttal több, mint eredetileg tervezve volt. — Mi okozta ezen többletet? A megye bizottsága kérte, hogy a 4-ről 3-ra leszállított aljegyzői létszám tartassék fenn, a 8 szolgabíróóság helyett legalább hét hagyassék meg és ne szállíttassék le 6-ra a jelenlegi szám. Ezen kérelem a javaslatban figyelmen kívül maradt, hanem a helyett több tisztviselőnek fizetés emelést és lakbért ad; rendszeresít még egy alszámvevőt 800 frt fizetéssel és 200 frt lakpénzzel; egy 2-ik állatorvost 400 frt fizetéssel és 200 frt uti általánnyal, és 6 szolgabírói hivataliszolgát 200 frt fizetéssel és 40 frt ruhaátalánnyal, — az arvaszéki elnök eredetileg 400 frtra tervezett lakbérét 100 frttal leszállítja, a többiben pedig megtartja az első javaslatban felsorolt állomásokat és illetményeket.

Belügyminiszter ő nagyméltósága nem hívta fel a megyéket e tekintetben javaslatlételre, hanem saját közegei által állapította meg az egyes megyék részére a tisztviselői állomások számát, minőségét és illetményeit, melyek alapul szolgáltak arra nézve, hogy minő javadalmazási összeg határozassék meg valamely törvényhatóság részére. Az új törvényjavaslat 16. §-sa ezen részletes kimutatásokat rendeli a megyéknek megküldeni, és ezen kimutatások nyomán fog a megye a járáások száma, a tisztviselői állomások és ezek illetményei felett határozni. De ha a törvény ezen kimutatások nyomán rendeli a szabályrendelet elkészíttetését, önként következik, hogy a törvényhatóság csak annyi szolgabírói járást, csak annyi tisztviselői állomást és olyan fizetéssel szervezhet, a mennyi és a minő ezen kimutatásokban fel van véve. Hogy ezen eljárás nem kis zavaroknak lesz forrása, előre látható. Csak egy példát hozunk fel s ez a legfontosabb: a szolgabírói járáások kérdése. Megyénkben jelenleg van 8 szbírói járás; a javaslat — a tett kérelem figyelmen kívül hagyásával — csak hat járás személyzetét veszi fel, igaz, hogy jó fizetéssel, (kivéve a járás-orvosokét, kiknek jelenleg 400 frt fizetését 300 frtra szállítja le s ad pótlásul (!) 150 frt utazási általányt) Azt már hallottuk, hogy megyénkben hat járásbíróóság tervezetik s a törvényjavaslat meg

TÁRCZA.

A nagyenyedi ref. egyházközség 1849-ben.

(Folytatás)

De mindez rövid ideig tartott. Az Erdélybe betört oroszok minden felől közeledek Enyed felé is. Julius hava második felében a gyulafehérvári erősséget ostromló magyar seregek onnan elvonatván, elvonatván továbbá Nagy-Enyedről a Sándor Elek parancsnoksága alatti nemzetőr csapat is, a lakosságon újra erőt vesz a rémület s az orosz seregek közeledtének hírére július 26-án ismételten, nyolcz hónapok alatt most már harmadszor, menekül. A város újra üresen marad. A mi takarmánya a mezőn kalgányokban volt, a szomszéd községek lakói nagy részben elhordják. Egyebet ekkor nem vihettek el, mert nem volt mit. Kolozsvár újra tömve telik enyedi menekültekkel. Ide menekülnek az egyházi szolgák Sándor József és Málnási énekvezér is. Az ébredésnek indult egyházközség Enyeden megint nem volt feltalálható.

A világo si fegyverletétel után a hadjáratok zaja elcsendesülvén s a politikai viszonyokban némi rendezettség következvén be, szeptember elein a polgárság kezd ismét Enyedre visszatérni. Velök visszatér az egyházközség is. Haza jönnek az egyházi szolgák: Sándor és Málnási. Itthon nyomorúságon kívül egyebet nem kap senki. Gabonájukból nem maradt meg mondhatni semmi. A földön futók harmadszor, talán negyedszer is ki voltak rabolva. Enyed polgársága levertebb talán soha nem volt mint ekkor. Az előtt átél szemvedéseit enyhíteni bírta a remény, hogy legalább a haza ügye, melyért ő áldozatul esett, győzelemre fog emelkedni, most magával együtt bukva látta. Ezelőtt kormány segélyezésében is részesült. A magyar kormány eltűntével a segély eme forrása bezárult előtte. Az aratás napjaiban azt hitte, hogy legalább kenyere lesz. Ezt is elvették tőle. Nem volt sem kenyere. sem hajléka. A nyomorúság pohara épen csordultig vala. Csüggedtetten nézett elibe a jövődönék, a közelgő télnek.

De kénytelen volt helyzetén megnyugodni és abba magát betalálni. Nehézzen ment, de nem tehetett egyebet. Hozzáfogott a nagy feladathoz, hogy hajlékát rendbe hozza legalább annyira, hogy abban bármi nyomorúsággal kitelhesse. Jelentékeny nagyságu épületekből egy-egy szoba fölibe egy kis szalmás födelet csombójítottak s ezen egy szobába vonták meg fölre magukat könyelemhez szokott uri családok. Az egész városban alig maradt volt meg fedél alatt a januáriusi pusztulás alkalmával 30—40 épület. Belől ezek is össze voltak rombolva. Nagy bajjal járt tehát a közelgő téli időszakra a fedél alá helyezkedés.

Azonban a közönséges megélhetés nyomászító gondoljai mellett az egyház ügyeire is gondoltak. Szeptember vége felé Medgyesi Sándor egyházi közgyűlést hívott össze. Ezen gyűlésben Medgyesi gondnoknak helyettesítettk és egyszersmind megbízatik, hogy az elkerülhetetlenül szükséges kiadások fedezhetése végett — az ingatlanok megtámadása nélkül — igyekezzenek valamiből pénzt bevenni. Kimondatik, miszerint a templom ajtai a maga rendén igazítassanak helyre, ugy szintén az ablakok is, hogy az isteni tisztelet rendesen megtartathassék. Elhatároztatik a kántor-tanítói laknak lakható állapotba hozatala s e czelből az épültre egy könnyű szalmás fedélnek emelése; kimondatik, hogy Sándor József lelkész költözkdjék be a várbeli papi-lakba. Ezen épületnek fedele volt, de az ajtók, ablakok hiányoztak. Az egyházi-teendők végzésével Kovács Ferencz bizatik meg.

Mindezen közgyűlési határozatokból az tűnik ki, miszerint a haza szalángozott hívek komolyan gondoltak a nagy feladatra, hogy a romjaiban álló ref. egyház új életre ébresszessék. Csaknem egy esztendő leforgása alatt ez volt az első gyűlés, melyben az egyház ügyei a maga módja szerint megbeszéllettek és elintéztet nyertek. A szeptemberi egyházi közgyűléstől számítandó az enyedi ref. egyházközség újra ébredésének kora.

Medgyesi S. h. gondnok azonnal utána nézett, hogy valamiből pénzt teremtsen. De ez nem volt ám csekély feladat. Az egyház gyönyörtü tőkéjéből egy krajczár sem maradt meg. Kamatot tehát nem volt honnan bevarni. A várkerület le volt égve. Az egyházi földek parlagban. Haszonbért utánuk senki sem fizetett. Egyházi rovatalt nem volt kire kivetni, mert a hívek fizetésektelelenek voltak. — Szóval

az egyházközség, melynek közel 5000 frt évi bevetele szokott lenni és 900 frt penztár maradékkal szokta bezárni az esztendő, oda jutott volt, hogy egy garas felett nem rendelkezett. Pénzt pedig okvetlenül kellett valahonnan teremteni, mert a tél közelgett s a kántori és papi lakot legalább valamennyire lakható állapotba kellett hozni.

Medgyesi megbirkozott a nagy feladattal. Összeszedte a várkerület felig égett fenyő gerendáit és deszkáit s ezeket elárnsította Kazatsai Józsefnek 29 magyar frttért. Ez volt az első pénz, mely 1848. végétől 1849. vége feléig az egyház közpénztárába befolyt. Az üszököt eladták s ebből látták az első pénzt.

Ezután kiadta haszonbérbe a felső fordulón fekvő egyházi földeket, m. egy 24 holdat, 133 m. forintért. Mesés olcsó ár az enyedi föld értéket tekintve, de nem volt mit tenni, többet senki sem adott. Szőlősi József és Seres István voltak a földek haszonbérleti. Előre fizették le az egész haszonbérösszeget, ez pedig akkor nagyon lényeges dolog volt. — Ezek szerint az egyház 162 m. forint felett rendelkezett. Ez volt az egyházközség közpénztárának össze; bevetele 1849-ben.

Legelőször a templomajtókat igazították helyre. — Vint Mátyás asztalos és Nagy János lakatos voltak az első mesteremberek, kik az egyház részére dolgoztak az ébredés legelső napjaiban. Azután megigazgatták a templom ablakait is, minek folytán az isteni tisztelet a régi szokás szerint rendesen megtartható volt. Azon kis táblák is, melyeken a szoltárokat jelölő számok voltak festve, részben megsemmisülvén, Málnási énekvezér úgy segített a dolgon, hogy vitt magával egy darab holt szenet, (ilyet lehetett azon időkben N.-Enyeden találni eleget), ezzel a hiányzó számot felírta a szoltár-mutató tábla fehér lapjaira, isteni tisztelet végeztével pedig letörülte. Így ment ez egy darab ideig. A templom annyira a mennyire használható állapotba hozatván, a kántor-tanítói lak kiigazítására került a sor. Egyszerű szalmás fedelel alkalmaztak reá. A templomon véghez vitt legszükségesebb renovatiók és az énekvezéri szállás befedésének költségei felemész-tették a 162 m. forintokat. A várbeli papi lak, ugyszintén az énekvezéri lak összerombolva levő ajtóit, ablakait kiigazítását már nem volt miből eszközölni.

Ezen a nyomorúságos helyzetben segítettek maguk az egyházi szolgák, ugy a hogy lehetett. Összeszedeg-

is mondja, hogy a szolgabírói járások területe és székhelye lehetőleg megegyező legyen a járásbírói területeivel. Ezen rendelethől kitetszik, hogy a bíróságok szervezése is még a folyó évben meg fog történni, mert különben miként rendelhetné el a törvényjavaslat, hogy a szolgabírói és járásbírói területek lehetőleg egyezők legyenek. De a járásbírói szervezett területei előttünk még nem ismeretesek, s habár pártoljuk is a két hatóság területi egyezését, ezt csak a lehetőségig véljük alkalmazhatónak, határozottan megélvén győződve, hogy megynék területi és népességi viszonyai között, tekintettel a közigazgatás kiterjedt és folyton terjedő hatáskörére, hét szolgabírói járásnál kevesebb nem lehetséges, és a szolgabírói járások tulságos leszállítását itt, és pl. Hunyadmegyében, Kolozsmegyében is, a közsölgálatra nézve káros hatású lesz. — Ugyan miként lehetséges 4 személynek, kik közül egyik majd mindig utazik, egy 25—30.000 főből álló járásban adót szedni, kihágásokat tárgyalni, katonai és útmunka ügyeket vezetni, a községi ügyeket felügyelni, rendezni stb? és mindezt írásbelileg! Nem, ezt a mi viszonyaink között (pedig nem rosszabbak, mint a többi megyékben!) a kívánt eredménnyel teljesíteni nem lehet. — És a járási orvosok nyomorúságos fizetéséhez mit mondjunk? Azt, hogy nehéz munkájukhoz és sok tanulmányt igénylő kötelességeikhez aránylagosan kell jutalmazni. Leghelyesebb s az alkotmányos joggyakorlással megegyező eljárás lenne, ha a törvényhozás által megszavazandó évi javadalmazási összeg adatnák egyszerűen a megyék tudára s felhivatnának, hogy ez összeg keretén belül rendezzék be közigazgatásukat. A törvényhatóságok is szereztek már elég tapasztalatot arra nézve, hogy a rendezést a változott viszonyokhoz mérten eszközöljék s belügyminiszter ő nagyméltósága is a felterjesztett és kellőleg indokolandó tervezetek megbírálásánál és jóváhagyásánál kellőleg fentarthatja azt a határvonalat, a meddig a méltányosság és a szükség figyelembe vételével a jó közigazgatás érdekében el lehetett és el kell menni. — Ezen nézetet fejezte ki Alsó-Fehérmegye bizottsága is e tárgyban tett első feliratában s ehez csatlakozunk mi is a jelzett szempontokból, — óhajtván az új törvényjavaslat 16. §-ának megváltoztatását.

NAPLÓ.

Jan. 20. A nagyenyedi polgári iskola e napon lefolyt bálja várakozásunknak nem csak teljesen megfelelt, de azt sok tekintetben felül is múlta. Mióta a polg. iskola táncvizsgálmai bálaink sorában rendes helyet foglalnak el, hozzá voltak szokva, hogy a kedélyességnek és örömmel legtöbb oldalt nyilvánulását itt keressük, az ideál elődei e tekintetben messze felülhaladta. A mi tiszta örömet, mellékleteket által nem korlátozt, fesztelen kedélyességben nyilvánuló élvezetet a társas élet nyújthat, azt itt a legszerencsésebb együttlésben mind megtaláltuk.

ték a szétrombolt ajtókat, ablak-rámákat, azokat össze-szegeztek, helyre alkalmazták maguk. — Az ablaküvegek helyét papíros pótolta, melyekre, hogy a szobákba némi világosság jöjjön, egy-egy üvegdarabot is alkalmaztak. — Ilyen berendezéssel mentek akkor az enyediék a közeleget tálnak elébe.

Sándor József 1849. okt. elején költözött be a várbeli papi lakba. Az akkori enyedi viszonyok felől hogy némi fogalmat alkothassanak maguknak azok, kik csak a mostani Enyedet ismerik, álljon itt egy pár jellemző dolognak feleltése.

A hazatérés első napjaiban nem igen kérdezték itt az emberek, melyik ház kié? szabad-e vagy nem oda be-költözökni? Beköltözökdek abba a házba, melyen leg-alább fedél volt, lett legyen az akár kié. — Így pl. a várbeli ref. papi lakba előleges beleegyezés nélkül meg-vontak magukat: Virág József, Lofsteiner Károly, Hendl János. Sándor J. a negyedik lakónak ment oda. Minde-nik lakó elfoglalt egy-egy szobát. Meglétek. Butorzatuk is elfért.

A várbeli papi lak akkor még a jobb lakások hi-rében állott Enyeden. Ezen híre miatt jutott Sándor J.-nek az a szerencse, hogy az akkori városi hatóság tőle szállást kért egy pléh galléros német beamter-tőle szá-mára. A vendég megérkezik. Kérdi, hogy hát melyik lesz az ő szobája? Feleletül nyeri: „Ebben leszünk mindnyájan nram. Nincs más.” szobánk — A papírossal garnirozott ablakokra tekintvén, mondá: „Aber varum nem küldik az ablakokat az üvegeshez, hiszen meg tudja csinálni?” „Bölesen tudjuk azt mi nagyságos uram. — fölelék — hanem . . .” Vendégük látván, hogy annyian vannak ez alatt a fedél alatt s egy lakónak sines több szobája egy-nél, s annak ablakain is az üveg helyét papír pótolja, egész éjjel nem tudott aludni. Alig várta, hogy megvir-radjon és odább álljon. Attól félt az atyánkfia, hogy a nyomorúság ezen emberei éjjel őt kirabolják s talán még megis fojtják.

Az is jellemző, hogy a havasi oláhság mimódon gunyolta azon időkben Enyedet. Ugyanis, megszólaltatja a megtestesült nyomorúságot s párbeszédbe elegendik vele eképpen: „Undie meri mai sercie?” Amaz feleli: „Da la

Ez volt a kisdetek földi menyországa, melynek szeretet-tel teljes tiszta melege a nagyok szívet is átjárta, őket ia ártatlan gyermekeké tette. Önmaguknak szereztek a legpáratlanabb örömet, a legedesebb jutalmat, a kik vá-rosonk gyermekvilágát oly odaadó szeretettel, oly meleg buzgósággal egyesítették e pár fejedhetetlen órára. — Gróf Busseul Henrikné ő nagyságát, a szép lelkű lady-patronessét illeti az érdem és az elismerés első sorban, ki a bál főnyújtója, a jelmezes gyermekmenet létrejötte érdekében a legnagyobb buzgalmat és fáradságot fejtette ki s vonzó személyiségével, áldozatkészségével a sikert biztosította. — Mi természetesebb, minthogy az érdekl szülők mindannyian szeretetből folyó készséggel siettek e fáradságot és buzgalmat megosztani s egyes buzgó gyer-mekbarátok támogatását is megnyerni.

A bál pontban 7 órakor kezdődött, mikor is a fé-nyes toleltében és díszes környezetben megjelent lady-patronessét a rendező bizottság egy rövid de lelkes üd-vözlő beszéd kíséretében átnyújtott pompás virágcsokorral fogadta a számára készített emelvényen. Ekkor minden tekintet a tolelté-szoba ajtaja felé irányzott, ártatlan ki-váncsisággal várva a szülők legdrágább gyöngyeiből al-kotott tűzőr megjelenését: a jelmezes gyermekmenetet. Meg is jelent nem sokára a legkülönbözőbb, s csinosabb-nál-csinosabb jelmezek tarkaságában tündöklő 12 pár, kor-szerint emelkedő fokozatban rendezett sorral lépdelve el kedves meglepetéstől ragyogó, örömtől sugárzó arczok kö-zött a bánya előtt; majd nem várt komolysággal egyes sorokba fejlődött, s kellő routine-nal meghajtotta magát; azután négyesre sodókozott, melyet ügyeskezetés mellett a legnagyobb tetszés mellett táncolt végig. A párok il-y sorban következett: Magyarai Ferencz (matroz), Vincze (halászlány), br. Splényi Viktör és Póka Sárka (rocaoc öltözetben), Czirner Ernő (Nepton), és Lóthe Malinda (Di-ána), Sikorszki Jakab és Müller Irén (spanyol öltözetben), Müller Jenő (XIV. L. kora-beli vadász), és Vincze Ara (XIV. sz. beli ara), Boez Endre és Lóte Piroška (spa-nyolok), Navratil Jenő (fr. lovag), és Pap Lenke (tánczos-nő), gr. Busseul Raoul (marquis), és br. Splényi Mariška (marquise), Biró Dezső (fr. lovag), és Sikorszki Józsefne (rózsa), Albert Ernő és társnője (alföldi magy. népvise-letheben), Albert Rezső (spanyol), és Czirner Laura (ó né-met viseletben), Papp Czecci (pinczernő), Pallos Vári (utász-lány). A jelmezes négyes vegeztével kezdődött a gyer-mek-bál. A gyermek-négyesekben kellő számú gyermek tánczos hiányában, nagyrészt csak a tánczosnők voltak gyermekek, a tánczosok többnyire alkalmasszerinti nagy gyermekek. A gyermek-négyesek ügyes rendezéséért a szü-lők és kisebb s nagyobb leánygyermek hálás elismerése ifj. dr. Nagy Albertet illeti. 10 óráig folyt valóság-gal a gyermekek-bálja, melynek utóhangjait egyes 3—4 éves hölgyek és gavallérok már a mama oldala mellett ál-madták. Tíz órakor már kezdtek nőni a párok s a mulltság észrevétlenül nagyok báljává változott.

Az itt-ott igen ragyogó toleltékben (a mi e bálban eddig ritka volt) diszlegő hölgyközönség igen kellemes látványt nyújtott, úgy hogy ez a gyermekbálra alapított bál idéni alakjában bármelyik nagybállal győztesen kiállja a versenyt; bizonyosága ennek az is, hogy a négyeseket 50—60 pár táncolta. Az utolsó pillanatig kedélyes és vidámságban forrongó mulatság, — hála a rendezőség rendületlen kitartásának és ügyességének a csabítónan hi-vogató nyugalom üdvözítő eldöradojába vagyó mamámák és taták következetes marasztásában — reggeli 4—5 óra közt ért végett. Sok ilyen mulatságot érjen közönségünk!

(Hírlals.)

Jan. 27. Megyei közgyűlés. A nem nagy számmal látogatott közgyűlésen főispán ő mlga el-nökölt. Az előadott tárgyak közül felsoroljuk rö-

viden — időhiány miatt — a következőket. Gr. Ráday, és gr. Szécheny új, és br. Kemény Gá-bor más tárczát vállalt minisztereknek üdvözlő fel-irat küldetik. Az igazoló bizottság bejelent, hogy Lukács Béla, Fehér Alajos, Kronberg Gyula, Kre-minszky F. Jakab, Kovács Sándor választásai ig-a-zoltattak. Szabályrendeletileg megállapított, hogy a központon négy és a szolgabírói területek részé-re szintén négy gyakornoki állomás rendszeresítet-tik. Belügyminiszter ő nmlga azon rendeletére, hogy a körorvosi állomások betöltsenek, feliratilag kifog-fejtetni, hogy a küszöbön álló megyei szervezet miatt e tekintetben intézkedni nem lehet, külön-ben az egész intézményt, főleg a nép szegénysége miatt, a legtöbb törv. hatóság példája szerint léte-síteni nem lehet. A közigazgatási bizottságnak két megyei erdőszi állomás rendszeresítése iránti ja-vaslata elfogadtatván, a miniszteriumhoz elfogadás végett felterjesztetik. A bikatartási szabályzatban, bel-ügyminiszter ő nmlga által ajánlott módosítások elfogadtattak, ugyszintén Fehérmegye tervezete szer-int szabályrendelet hozatott a gőzeséplők és gazdasági gépek körül foglalkozó munkások testi épségének megóvása iránt. Kutyalva községnek 222 frt. tőkéje iskolai és egyházi czélokra kiada-tik. Szászpaták községnek egy terméketlen köz-hely rész eladása megengedtetik. F.-Orbó község képviselőtök Márton Mózes legelési és erdei ha-szonvételtől eltiltó határozata, az azt hozó képvis. tagok megbüntetésével, feloldatik. A tövisi határőröknek megengedtetik, hogy lisztelő malmu-kaik előnyös feltételek mellett Klein Mihály volt bér-lőnek kiadhassák. A megyei átiratok pártoló tudom-ásul vétettek. Verespataki Ebergényi Sándornak Foies patakon egy köböltözet építése engedélyez-tetett. A m. mértékhitelítő hivatal muli évi szá-madása jóváhagyatván, Kovács Gyula m. hitele-sítő lemondása elfogadtatott, elismerés szavaztat-ván részére tevékenységeért, buzgalmaért; helye pedig Vajna Károly v. tanácsossal, mint vizsgá-zott mértékhitelítő-jelölttel póltetett be. Elfo-gadtatott az állandó választmányának a „megyék háztartásáról” benyújtott törvényjavaslatra, külö-nösen annak 16. §-ra nézve beadott indítványá, mely lapunk vezércikkében nyert kifejezést. Több község költségvetése és számadása helybenhagyása után a gyűlés — főispán ő mlgát éltetve — el-ozlott.

r. t.

A JÖVŐ HÉTEN.

Jan. 28. A nagy-enyedi ref. egyház keblbi tanácsá-nak ülése.

Jan. 31. Gy.-Fehérvár város képviselői közgyűlése. (Tárgyait lásd a vegyesek rovatában.)

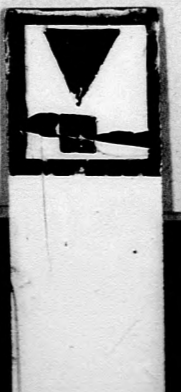
Feb. 3. N.-enyedi polg. olvaó-egylet táncvizsgálma.

Nem tért vissza sokáig az enyedi B. fótanoda taná-rainak nagy része sem. Sőt voltak olyanok, kik a janu-áriusi rómnappokban mint árván maradt gyermekek, ma-gukra egy-egy közelebb fekvő havasi faluba tövedtek. Itt őket az emberies érzület felkarolta, jó bánás módban re-szeltette. Aztán ott felnőttek, de oláhokká lettek. Az enyedi papok előtt fordult elő eset, hogy az ily módon elzúlló-t emberek Orbórol s más havasi községből sok évök mul-ta bejöttek Enyedre keresztlevelük kivérese végett. Annyira biztosan emlékeztek, hogy a pusztuláskor Enyedről men-ekültek, de sem azt nem tudták, hogy kik voltak szü-lők, melyik egyház szertartásai szerint s minek kereszteltek; sem avagy csak egy rokonnak nem tudták megnevezni. Magyarul igen természetesen vagy semmit vagy igen ke-veset tudtak.

De mindennél világosabban beszélnek a számok. Az 1850-ik év vége felé az akkori kormány egy rendelete foly-tan a felekezettek Enyeden szamba vettek magukat és ta-laltatott összesen 1459 kalvinista lélek. Ez 1850-nek a vé-gén volt, mikor már a viszonyok az 1849-ik évi viszo-nyokhoz képest itt is lényegesen javultak. Tudunk kel, hogy Enyeden régiebb idők óta a kalvinisták az összes lakó-ságnak mintegy 60% tették és teszik ma is.

Mindezekből lehetséges tájékozunk magunkat, hogy milyenek voltak a viszonyok Enyeden a hazatérés, az er-redés első hónapjaiban egy népességi mint társadalmi, ipari és kereskedelmi tekintetben. A forgalom hiányát igen természetesen érezték a testületek és ezeknek fizeteses hivatalnokai is. Így pl. az enyedi egyház közpöntára nem volt képes az egyházi szolgáknak fizetni 1849 ben avagy csak egy krajczárt, sőt nem birt fizetni még 1850-ben, Sándor Józsefnek még 1851-ben sem. Éltek az egyházi szolgák abból a csekély stolaréból a mi azon időkben be-folyt, a canonicális földek jövedelméből és a B. fótano-dától fizetni szokott papi járandóságokból; éltek saját ember-ségükből. — Az igszág érdekében föl kell említenem, hogy az egyház később, a mint anyagi viszonyaiabn némi ren-dezettség következett be — Sándor József lelkészét és Málnási József kántor-tanítóját 1849. ősziig vissza me-nőleg méltányosan kielégítette.

(Vége következik.)

IRODALOM.

A „Petőfi-társaság könyvkiadó vállalata”, mely az önálló, eredeti szépirodalmi termelés előmozdítását tűzte ki feladatául, jövőre is ezen a híányon akar segíteni. Szépirodalmi dolgozatok: költemények, elbeszélések, rajzok és regények tárháza lesz, s mint ilyen arra törekszik, hogy ne csak szórakoztató, de egyúttal szív- és lélek-képző, s a magyar szellem lehelletétől áthatott szépirodalmi munkákkal szolgáljon az olvasónak.

A vállalat évenként négy-öt kötetet hoz s az 1883-ik évfolyam számára a következő munkákat jelölte ki a társaság könyvkiadó-bizottsága: „A vármegye szava.” Társadalmi regény. Irta Krassay Ede. „Ifjúságom.” Költemények Reviczky Gyulától Bodon József elbeszélései. „Humoros beszédek.” Irta gr. Teleki Sándor.

A „Petőfi-társaság könyvkiadó-vállalata” évenként 60, díszes kiállítású íven jelenik meg, s egy évfolyam előfizetési ára 2 frt. Az aláírók három évre kötelezik magukat, ezáltal pártoló tagjaivá válnak a Petőfi-társaságnak s oklevelet szerezhetnek. — Az aláírók igényeinek megfelelően, a vállalat kötetei ezuntal olcsó s egyenként csak jelentékenyen fölemelt áron lesznek kaphatók. — Az előfizetési pénzek a Révai Testvérek könyvkiadó-hivatalába (Budapest, váci utca 11. sz.) küldendők.

— A „Regényvilág” mult évi okt. 1-én kezdte meg pályafutásának harmadik évfolyamát. Ha van szépirodalmi vállalat, mely a közönség legnagyobb mérvű partfogására és hathatós támogatására érdemes, úgy a „Regényvilág” — legkiválóbb szépiroinok szellemi találkozója — ezek között elsőrangú helyet foglal el. A hazai sajtó e vállalatot létezése első pillanatától fogva mint hazai regényirodalmunk újjáélesztőjét üdvözölte, és hogy mennyire felelt meg a „Regényvilág” a hozzá kötött magas igényeknek, bizonyítja az eredeti regények szép száma, mely a vállalat keretén belül rövid két év alatt napvilágra jött. Jókai Mór, Abonyi Lajos, Tolnai Lajos, P. Szathmáry Károly, Veka Lajos, ifj. Ábrányi Kornél, F. né Gyujtó Izabella új regényei a „Regényvilág” hasábjain láttak napvilágot.

E harmadik évfolyam fogja hozni Jókai Mór „Mind-en poklokon keresztül” cz. legújabb történelmi regényét, melynek tárgya a keresztény háborúk idejéből van merítve, Budai László eredeti illusztrációival. — Mikszáth Kálmán, jeles elbeszélőnk „A mi hőseink” című rajzjelölésű első részét, melyben a jeles író a palocz nép nagy hőseinek vak Záhony és Gracának rajzát adja az ő szokott és annyira kedvelt humoros leírásai módorában, Dörre Tivadar eredeti képeivel; valamint jeles írónk, Beniczky-Bajza Lenke „Tévesztett utak” cz. magyar társadalmi regényét és a világhírű amerikai humorista Mark Twain „Koldus és királyfi” cz. remek humoros robinsonádját, gyönyörű képekkel illusztrálva. — Továbbá közölni fogja: Mikszáth Kálmán „Az utolsó kalóda” című első humoros regényét, melyet a rajzairól híres szerző most a „Regényvilág” számára ír. — Veka Lajos jeles regényirő „Pali bácsi” cz. társadalmi regényét. — Ötvös Adolf jeles kritikuskunk első szépirodalmi művét, „Himfy halála” cz. regényét. — Gabányi Árpád tehetséges fiatal írónk „Egy krajczár emlékiratai” cz. humoros novella-ciklusát. — Ezekben kívül a legújabb és legkiválóbb világirodalmi regények látnak napvilágot a „Regényvilág”-ban, mely apróbb tárcaközleményeivel és változatos tartalmával mindenképen törekszik a művelt közönség jogos igényeit kielégíteni és magát méltóvá tenni az elismerésre.

A „Regényvilág” megjelenik hetenkénti füzetekben 2—2¹/₂ ivnyi tartalommal a Révai Testvéreknél. Minden egyes füzet ára 15 kr. Előfizetési ára egész évre 7 frt 80 kr, félévre 3 frt 90 kr, negyedévre 1 frt 95 kr.

„Az illem könyve.” A művelt ízlés és tapintatos modor az élet különböző viszonyaiban. A családi és társadalmi életben követendő illemszabályok kézikönyve. Hazai és külföldi művek felhasználásával írta Káloca Róza. A fenti cím alatt egy rendkívül díszes kiállítású mű kiadása indult meg, melynek előfizetési felhívásából tájékozottak a következőket közölik: — „Az illem könyvvel” az önművelődésnek egy hatalmas eszközt óhajtnak nyújtani a t. olvasó közönségnek; mert könyvünk nem a száraz etiquette szabályok halmazát tartalmazza, hanem tárgyalja az erkölcsi és legfőbb és legfőbb eszméket, erkölcsi törvényeket lélektan alapon, és utal ezen szép és erkölcsnemesítő eszmék és tulajdonságok külső nyilvánulásaira. Szigorú logikával következtet a finom, tapintatos modor, az illó magaviselésből a lélek és szív nemes tulajdonságaira, vagy a helytelen magaviselésből az ellenkezőre. Kimutatni törekszik, hogy miket követünk és miketől órizkedünk. És teszi mindezt egyszerű, érthető és vonzó irállyal, népszerű modorban. — Az „illem szabályok” elnevezése alatt feltalálható benne az élettapasztalat, gyakorlati lélektan és különösen a nevelés tan. — Az agg, az ifjú, a férfi, a serdülő leány, a fiatal házias és az elhagyott magánosan álló nő, a tapasztalatlan ifjú, az ara, vőlegény, — szóval: mindenki és minden alkalomra hű barát és hűség tanácsadót találhat e könyvben. — A mellett könyvünk minden ízében magyar. Magyar szellemben, egyszerűen szép magyar szellemben van írva. — „Az illem könyve” díszes kiállításban körülbelül 16—18 ötv füzetben fog megjelenni. Minden hónapban 2—3 füzet jelenik meg, úgy hogy az egész mű rövid néhány hónap alatt az előfizetők kezében lesz. Egy-egy füzet ára 30 kr. A teljes mű előfizetési ára 5 frt, mely összeg beklédése után a füzetek kététenként a mű teljes megjelenéséig bérmentve küldetnek. Az illem könyve bármely hazai könyvkereskedésben rendelhető meg, valamint egyenesen a kiadóhivatalnál. (Révai Testvérek könyvkiadóhivatala Budapest, IV. váci-utca 11. szám.)

Most megjelent magyar könyvek és hangjegyek, melyek Wokál János könyvtárából N. Enyeden kaphatók: 1. Az orosz invázió veszélye 1 frt 50 kr. — 2. Jókai Bályányos-vár. Történelmi regény 2 kötet 2 frt. — 3. Csiky Gergely a Kaviár. Bohózat 3 felvonásban 70 kr. — 4. „Budapesti Szemle”. Szerkesztő Gyulai Pál. 1883. január hóra 1 frt. — 5. Magyar Tudom. Akadémiai Almanach, csillagászati és közönséges naptárral 1883-ra 1 frt. — 6. Gondócs Benedek Pusztaszter, és az évezredes ünnepély 1 frt 50 kr. — 7. Magyar Lexikon 118 füzet, 30 kr. — 8. Képes Világtörténet, alapítói Ribári Ferenc 91 füzet, 30 kr. — 9. Hatszáz magyar nemzeti-dal. II. javított kiadás díszkötésben 1 frt 50 kr. — 10. Czellok Polka (Csörgő gyors-polka) pour Piano par Louis Aradi 75 kr, csörgő a Polkahoz 60 kr. — 11. A kismadárka, és Tavagy az én boldogságom csillaga. Legújabb népdalok, zongorára alkalmazta Huber Sándor 60 kr. — 12. A Mary. Bouquet de 4 Mazurkas pour Piano par C. O' Egan ára 1 frt.

Nyilvános számadás.

A polgári iskola tanítói kara által rendezett, folyó hó 20-án megtartott jótékonycélú gyermek-táncvizsga összes bevétel: 224 frt 10 kr, melyből a kiadást 105 frt 10 kr levonva, a jótékony-célra 218 frt 91 kr maradt. A felülfizetések összege 73 frt tesz ki, melyhez hozzájárultak

Gr. Busseul Henrikné 50 frt, mlgs Zeyk Károly főispán ur 2 frt, nsgs Gáspár János kir. tanfelügyelő ur 2 frt, tek. Csató János alispán ur 1 frt, tek. Veress Gábor ügyvéd ur 5 frt, tek. Müller Mihály ügyvéd ur 2 frt, ifj. Gáspár János isk. szék elnök ur 3 frt 40 kr, tek. Veres Lajos kir. mérnök ur 1 frt, tek. ifj. Winkler János ur 1 frt, tek. Papp Gyula ur 90 kr, tek. Székely Ferenc tanár ur 50 kr, tek. Pállos Árpádné urnő 70 kr, tek. Korbuly Balint és tek. Ungerpek Miklós urak 40—40 kr., tek. Fogarasi Albert és tek. Placsintár Lukács urak 20—20 kr. Többen névtelenül 2 frt 30 kr.

Fogadják úgy az igea tisztelt felülfizetők, mint mindazok, kik a táncvizsga sikerének tevékeny előmozdítóivá válnak, leforróbb köszönetünket Nagy-Enyed, 1883. jan. 26-án.

Sebestyén Sándor,
polg. isk. h. igazgató.

VEGYES HIREK.

— Az Alsó-Fehérmegyei gazdasági egyesületnek f. hó 26-án a városi tanács tagjai és több városi birókkal együtt tartott választmányi gyűlésen erdélyi gazdasági egyleti titkár Gamauf Vilmos részvétele mellett az erdélyi gazdák városunkba összejező vándorgyűlésének intéző bizottsága megalakulván, a bizottmány a vándorgyűlés és azzal összekötendő tárlat- és esedélyutalmazás megtartására f. évi október hó 13—14 és 15. napjait tűzte ki. Az ülés lefolyásáról s az előzetesen megállított programról a jövő számban emlékeztünk meg.

— A polg. olvasó-egylet táncvizsgálma az idei farsang egyik legszebb mulatsága lesz. A rendezőség özv. dr. Donogány Jakabné 6 nagyságát, ezen jótékonycélú és nemesszívűségéről fogva általános tiszteletben álló urhölgyet volt szerencsés balványul megnyerni. A jótékony cél elősegítésén kívül a vizgalmu sikere bizonyára sokáig maradandó emléket fog kelteni.

— Folyó hó 25-én Alsó-Orbó községben, a Teleki-féle erdőben tartott vadászat alkalmával Csató János alispán ur egy két mázsa súlyu vadkant balszem alatt találva 40 lépésről egy lövéssel leterítette. Az elszaporodott vadászok pusztítására kívánatos volna mentől többszöri vadászat, s ily szerencse, legalább kevesebb kár okoztatnók általuk jövőre a község birókossai terményeiben.

— Halálozás. Özvegy Wassabál Antalné, szül. Klatka Károlyné, cs. kir. nyugalmazott alezredesné, özv. Imre Ferencné édes anyja folyó hó 24-én. élete 79-ik évében elhunyt. — Temetése e hó 26-án ment végbe, városunk közönségének mély részvétele mellett. A háznál róm. kath. szertartás szerint folyt le a gyászszertartás. A sírnál dr. Bartók György mondott rövid imát. Mind két helyt a polgári dalkör emelte szép és szabatos énekével a gyászünneplét.

— Gyula-Fehérvár város képviselő-testülete a polgármester 449—883 sz. intézkedése folytán f. évi január hó 31-én d. n. 3 órakor közgyűlést tartandó. Tárgysora: I. Előterjesztésekben: 1. A szab. bizottságoknak 1883-ra való új szervezése. 2. A köz- és árva-pénztár átvételéről szerkesztett leltár. 3. Az elmúlt évről fennmaradt adóhátrétek fedezése iránt. 4. Az 1883. évi regálé béréből még az elmúlt évben előre befizetett és elköltött összegek fedezése iránt. — II. Tanácsai előterjesztések. 1. Honvédelmi miniszter leirata, hogy ez idő szerint honvédszázalój Gy. Fehérvárra nem helyezhető át. 2. Közigazgatási bizottság határozata az 1882. évi közmunka kivetés iránt. 3. Pénzügyi igazgatóság végzése a M.-Portusi bor- és husfogyasztási adó iránt. 4. A városi bor- és husfogyasztási adó ügyében elért eredmény. 5. A cukor-, kávé- és söradó ügyében elért eredmény. 6. A városi javadalmak bérléteinek biztosításáról. 7. Glück Rudolf javadalmi bérlő kérése, a bérlét óvadéka tekintetében atyja Glück Jakab jótállásának elfogadása iránt. 8. A Munzath-féle ház átvételéről jelentés. 9. Jelentés a városi legelők bérbeadásáról. Ezzel kapcsolatban a bérbeadás elleni fellegbezés. 10. Jelentés az eladott házhelyek közötti csatorna építés vállalatáról. 11. Jelentés az ő temető bérbeadásáról. 12. Előterjesztés az erdőkezelés iránt. Ezzel kapcsolatban Gyerman Péter és társai felfolyamodása a favágatás mellözése miatt. 13. Előterjesztés ipariskolai bizottság szervezése iránt. 14. Rendőrkapitány jelentése hátralekös szolgárházati költségek megszárazása iránt.

— III. Szab. bizottsági vélemények. 1. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak az ipar fejlesztés iránti leiratára. 2. M.-Portusi kúntársi regálé jog s a vendéglő megvásárlása iránti ajánlat tárgyában. 3. M.-Portus rendezése ügyében. 4. A vámtarifa revisiója ügyében. 5. A várbán felállítandó távirdai állomás iránt. 6. A házalás beszüntetése iránti szabályrendeletre. 7. Csoma Bélának végkielégítési összeg megszárazása iránti kérelmére. 8. Bánai Károlynak a zálogház kamatok felemelése iránti kérelmére. 9. Glück Rudolfnak gyári czélné az „intrejaru” nevű legelőhely: ől egy részlet átengedése iránti kérelmére. 10. Dr. Hirsch József oklevélének kihirdetése iránt. 11. Karner János állatorvos oklevélének kihirdetése és díjak megszárazása iránti kérelmére. 12. Kovács Sámuel kórházi költség követelése iránt. 13. özv. Körösi Jánosnak az 1881. évi legeltetési díjak felerészben elengedése iránti kérvényére. 14. özv. Damel Jánosné segélyadomány iránti kérésére. 15. özv. Arany Samuné hasonló kérésére. 16. özv. Balogh Károlyné hasonló kérésére.

Adakozások a győri vízkárosultak javára.

Gyula-Fehérvár város polgármestere idei január 18-iki körintézkénye folytán a győri vízkárosultak javára Gyula-Fehérvárt ez ideig a következő adakozások történtek. — A gy. fehérvári takarékpénztár részéről 25 frt. — Schöppel Ferdinánd városi polgár gyűjtő írvén: Lönhart Ferencz erd. róm. kat. püspök 10 frt, Bares Ferencz nagy prepost 2 frt, Fábján Sándor kanonok 2 frt, Kardos Ignác kanonok 2 frt, Biró Béla gymn. igazgató 1 frt, Szabó István gymn. tanár 1 frt, Andrási István kanonok 1 frt, Kolozsi Antal címz. prepost 1 frt, Balog Elek papnövevényi igazgató 1 frt, Meithauer József 50 kr, Deutsch Simon 50 kr, ifj. Jónás Mihály 50 kr, Fröhlich Gyula 50 kr, Jakabfi Albert 50 kr, Löw Károly 50 kr, Knarr és Grundczeg 50 kr, Szabó kir. börtönmeister 50 kr, Körösi Sándor 50 kr, Tamási Áron 50 kr, Weisz gymn. tanár 40 kr, Furdai Demeter 40 kr, Farkas József 40 kr, Pap Demeter 40 kr, Rehát N. 30 kr, Lurzig György 20 kr, Berger Ferencz 20 kr, Csiesko Mihály 20 kr, Fogarasi János 20 kr, Löw Frigyes 20 kr, Plésa Niculau 20 kr, Kobelka N. 20 kr, Stoklin N. 20 kr, Komáromi Viktor 10 kr, Kistean Laurentiu 10 kr, Walter Nándorné 10 kr, dr. Bacca N. 10 kr, Makovics N. 10 kr, Bergman N. 10 kr, több ismeretlen együtt 2 frt 40 krral — összesen 32 frt 91 kr.; köszönet a nemeskeblűeknek.

— A zalatnai casinó-egylet saját könyvtára gyarapítására f. évi február hó 4-én táncvizsgalmat rendez.

— „Kömlómívelők egylete” van alakulóban az erdélyi részben. A mozgalmat ez irányban Udvarhelymegye közigazdasági előadója: br. Kemény Béla indította meg s a „Kömlómívelők egylete” megalakítása érdekében f. hó 28-ára országos értekezletet hív egybe Székely-Kereszturra. Az egylet czéljával tűzi ki a hazai kömlótermelők egyesítését a végből, hogy kömlótermelésünknek rendes és több oldalú összekötését és piacot teremtésnek kifelé; alkalmas áruraktárt állítsanak fel ide benn, vagy legalább egyelőre szervezzenek egy központot, hol a termény-minták állandóan kiállítva legyenek. Legfőbb törekvését képezné az egyesületnek jó és olcsó áru által a hazai sörgyárak megnyerése; foglalkozni ezen kívül komló dugványok elarúsításával vagy beszerzésével a termelők részére, valamint közvetlenül állandóan a komló-piaci tudósításokat. Mind e czélok elérésére az egylet lépéseket tenne a kormány támogatásának és segélyezésének kieszközölése iránt.

ORSZÁG-VILÁG.

Az országházról. A képviselőház megszavazta a takarékpénztári betétek kamatainak megadóztatásáról szóló törvényjavaslatot; a hadmentességi díjak minimumát, a 3 frtot, szélesebben kiterjeszté, de azt, hogy a minimum 1 frt 50 ktről 3 forintig terjedjen, nem fogadta el, hanem 9 szótöbbséggel elvetette; a napszámok adómentességét is kimondta. — A ház ülésének igen érdekes részét tette e lefolyt héten a katolikus kérvények és a tapolezai kérvény tárgyalása. A katolikus kérvények (30 darab) a katolikus érdekek sérelmének egész hosszu sorát foglalják magokban: a közös iskolák, a vadházasságok, a szabad közművek, a papbér, a katolikus alapítványok felhasználása stb. vannak mint sérelmek felsorolva, főleg pedig azon törvény, mely a vegyes házasságból született gyermekeket az apa, a leánygyermekket az anya vallásához tartozóknak jelenti ki. A bizottság e kérvényeket a kormánynek véleményezte kiadati tanulmányozás végett. A ház a bizottság véleményét el is fogadta, de csak két napitva után, mert Jánosy János és Gondócs Benedek képviselők (kath. papok) e kérvények mellett pártolólág szólaltak fel és Gondócs azon indítványt tette, hogy a vegyes házasságból született gyermekeknek a szülők szabadon határozhatassák el, melyik vallásban neveljék gyermekeiket. Ez ellen Tisza miniszterelnök azonnal felszólalt, emlékeztetve, hogy ez a reversalis korszakát ujtáná fel. A további vitában főleg a függetlenségi párt hívei vettek részt, kik között kivált Ugron Gábor emelkedett ki. — A tapolezai epesség kérvénye egészen a zsidók ellen fordul és az emancipatio eltörlésére hívja fel az országgyűlést. Itt Istóczy volt az első felszólaló. E kérvény lelett a tárgyalás 22-én is folyt, s a további tárgyalás szombatra lett halasztva, addig pedig az uszorára vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalják.

A református konvent Budapesten br. Vay Miklós és Török Pál superintendens elnökléte alatt megkezdte ülését. Feladatának a debreczeni zsinat által alkotott és a király által szentesített törvények fogantatása és az új egyházkormányzati gépezet megindítása és állandó vezetése tűzött ki.

A bukovinai magyarok visszatelepítésének ügyében a minisztertanács kimondotta, hogy a kormány a visszatelepítést elősegíteni és pártolni fogja.

Franciaországban a helyzet nagyon zavaros. A miniszterek sehoggy sem tudnak egyetértésre jutni a trónkövetelőikkel szemben követendő eljárást illetőleg. A többség a mellett van, hogy a volt uralkodó család tagjai fosztassanak meg a hadseregben viselt rangjaiktól. Ez ellen a hadügy és tengerészeti miniszterek tiltakoznak. Ezen kívül Floquet-nak mult számunkban említett indítványa, mely szerint a trónkövetelők Franciaországból kiutasítandók volnának, a bizottságban elfogadtatott s így a kormány törvényjavaslata megkötött itt is. A kabinet be is adta lemondását. Grévy elnök kérte őket, hogy maradjanak és védelmezzék javaslataikat a kamarában. Ha a mostani kabinet bukik, Ferry bizatik meg új kabinet alkotásával.

Hajótörés. A „Cimbria” nevű személyszállító gőzös, mely Hamburgból 380 utassal és 110 tengerészszel Amerikába indult, e hó 19-én reggel az angol vizeken Borkum mellett összeitkötött a „Sultan” nevű gőzössel és csakhamar elsüllyedt. A sűrű ködben a „Sultan” zöld lámpafénye csak akkor volt látható, mikor a hajók 150 lábnyi távolságra voltak egymástól. A hajón negyvenegy magyar utas volt kik Amerikába akartak vándorolni. Ezek legnagyobb része is odaveszett. —

Vörös kereszt. A magyar szent korona országainak vörös kereszt egylete a napokban igazgatósági ülést tartott, melyen több érdekes tárgy került szünyegre s intézettek el. I v á n k a Imre gondnok jelentése szerint Károly Lajos főherceg és védnök helyettes, értesítést küldött, hogy a magas német lovagrend a magyar szent korona országai vörös-kereszt egyletének teljesen felszerelt, 200 ágyval berendezett tábori kórházat adományozott, mire elhatározták, hogy Vilmos főherceghez, a rend nagymesteréhez a lovagrend nagylelkű adományáért megköszönő irat fog intézteni. — A sorsjegykölcsön ügy előrehaladt stádiumban van. A bank a törlesztési alapot letette s az egylet a tartalékalapot beszerezte; a sorsjegyek teljesen elkészültek s felérésben már e hó 23-án aláírásra fognak boesáttatni. — Az Erzsébet-kórház felépítésére nézve a vállalkozókkal az ajánlati tárgyalás megtörtént. A modern egészségügyi követelményeknek teljesen megfelelő kórház összes épületével, a telek vételárával, elkerítéssel, butorzáttal s belső berendezéssel 450,000 forintba fog kerülni. — A Kölber testvérek gyárában készült sebesült szállító oszlopokból újlag kettő adatott át az egyletnek, melyek a kórház telkén épített barakokban helyezettek el, mely alkalommal a már előbb elkészült két oszlop a kibérelt raktárakból, az egylet saját raktárába szállították át. A fogatokat a főhadparancsnokság, a kezelő személyzetet a honvéd minisztérium állította ki, a többi oszlopok is munkában vannak s a szerződés szerűleg kikötött határidőre készen lesznek. Örvendtes tudomásul szolgál az egylet fejlődéséről szóló jelentés. Az utolsó ülés óta megalakultak a bud. sz. mihályi, eszmei, verpeléti főkegyetek és a sárosmegyei választmány, Freystadtler Antal 100 fittal az alapítók sorába lépett. — A tirolói árvíz károsultak javára összesen 6265 frt 50 kr gyűjtött, ezen felül nagy mennyiségű buza, rozs, tengeri, hüvelyes vetemények és ruhaneműk küldettek a tirolói segélybizottsághoz. A tirolói hazafiás országos segélyző egylet a készpénz nagy részét azzal a kérelemmel küldte vissza az igazgatóságnak, hogy azért buza, rozs, tengeri szerzetessék be, s az igazgatóság e kérelmét már teljesítette is. — A győri árvíz károsultak érdekében az igazgatóság haladéktalanul intézkedett. A zilahi főkegyelet engedélyt kér az igazgatóságtól, hogy az általa rendezett közveszélyes jövedelmének a központi pénztart illető hányadát szegény gyermekek felruházására fordíthassa. A kérelemnek hely adatott oly formán, hogy az elv fenntartása végett a központot illető egyharmada szolgáltatásuk be. A Szeged városi választmány arról értesíti az igazgatóságot, hogy az Erzsébet alapítványból a szegedi jótékony nőegylet 12 gyermeket téli ruhával teljesen ellátott.

Vasárnap New-Yorkban. A vasárnap egünneplése még szigorúbb New-Yorkban, mint Londonban. Az irga, nasság cselekedetein kívül minden egyéb dolog büntetés alá esik. Sem győrosnak, sem iparosnak foglalatoknál nem szabad, a nyilvános mutatók ki vannak zárva. Mikor ez törvényre vált, a rendőrségnek ugyanezek volt dolga. 137 embert tartóztattak le kihágás miatt. Majd az összes eszmatisztítókat megfosztották szabadságuktól, mert dolgozni nem szeltek a pihenésre rendelt vasárnapon. A new-yorkiak csak nehezen tudnak hozzászokni a szigorú rendszabályokhoz, mely a vasárnapot is kényelmetlenül változtatta a mulatni és dolgozni vágyók előtt.

KÖZGAZDASÁG.

A tenyészkocza.

Sok gazda azon véleményben van, hogy az anyaat a testalkatot kevésbé örökíti át, mint az apaállat, ellenben nagyobb befolyással van az állat belső tulajdona, a táplálkozásra, a fenntartásra és a szaporodásra szolgáló szervekre. Az eddig gyűjtött tapasztalatok után azonban ezt korántsem lehet szabályul felállítani, ezért kötelessége a tenyésztőnek a tenyészkocza kiválasztásánál az állat szervezetét, testalkatát s egyéb tulajdonságait figyelembe venni és a legtekélyesebbet kiválasztani, mert csak így várható jó eredményt a tenyésztésből.

A tenyészkocza testalkaja megfelelő legyen az illető fajtának, a melybe a kocza tartozik, legyen lehetőleg tökéletes, különösen a törzs legyen elegendő hosszú és széles állásu szombokkal. Az ily alakot a szaporaság jó jelül tekintik. Hosszu törzsű nagyobb a csecsebimbók száma és az emlők kifejlődöttebbek.

Tudvalevőleg minden malacz az egyszer kiválasztott csecsnél marad és nagyon bajos több malacot egy koczanál felnevelni, mint a hány csecsebimbója van. Közönségesen 12 csecsebimbója van egy koczanak, de nagy és hosszú törzsű koczanál a szám 16-ra is emelkedik, a rövid törzsűeknél ellenben sokszor csak tíz fordul elő. Széles állásu hátsó rész után elég térs medenczére következethetünk, mi megkönnyíti a malacozást.

A szaporaság a fajták szerint különböző, de az egy fajtához tartozó koczák is különbséget mutatnak e tekintetben, azért a tenyésztésre mindig oly malacokat kell kiválasztani, a melyek oly koczáktól származnak, melyek nem csak szaporák, de jól is szoptatják a malacokat, a melyek után legtöbb erőteljes, jól kifejlett malacz származik. Ez azonban csak azon koczák után várható, a melyek elég gondnal vannak a malaczokra, ezért a koczanak vérmérsékletét is figyelembe kell venni.

A vérmérsékletre pedig nagy befolyást gyakorol a bánásmód, ezért azon kell lenni, hogy a cseléd és pásztor a malaczokkal szeliden bánják. Előfordul, hogy a legjobb bánásmód dacára is akadnak közöttük egyes esőkönös, mérges természetű állatok, ezeket nem kell a tenyésztésre meghagyni. Az ilyenekkel nagyon bajos banni, a malaczok közül nem ritkán néhányat agyon nyom ideoda hengerzés által, az agyonnyomottakat felfalja, ezáltal pedig hozzászokik az eleven malaczok felfalásához is. Az ily koczákat ki kell mustálni és malaczaikat se kell tenyésztésre meghagyni; mindazon szerek, a melyek a malaczfalás ellen ajánlatnak, nem használnak semmit, ha a kocza természetét nem tudjuk megváltoztatni.

A tenyésztő, a mint magát valamely fajta beszerzésére elhatározta és egy kisebb törzset vásárolt, tenyészkoczákat ritkán fog vásárolni, hanem a malaczokból nevel fel, ezért nagy oka van arra, hogy a tenyésztésre szánt malaczok megválasztására nagy gondot fordítson. Ezen célból már a szopós malacot kísérik figyelemmel, különösen azokra ügyeljünk, a melyek szép testalkattal és számos csecsebimbóval bírnak, jól fejlődnek és jó étvágygyal esznek. A tenyésztésre kiválasztott malacokat az elválasztás után is valamivel jobban kell tartani, mint a többi, ezeket az ólban a többiétől elkülönítve tartunk és vigyázzunk, hogy a cseléd jól bánják velők, magához szoktassa őket, a mi egyáltalában nem nehéz. A jó bánásmódban részesülő sertések egészen megszeliidülnek,

nem szaladnak el azonnal, amint valaki feléjük közeledik. Az ily sertéseket sokkal könnyebb tisztán tartani, különösen jól tesz nekik, ha többször megfelfeltetnek és megmosatnak, a mi az egészségre felette jó hatást gyakorol. 10—14 hónapos korában már annyira kifejlett a fiatal kocza, hogy a tenyésztésre használható.

A kisebb, gyorsabb fejlődő fajtáknál ezen időpont hamarabb, a nagyobb, lassabban fejlődőknél később következik be. A kisebb fajtáknál egyes állatok már nagyon korán feltűnő hizékonyaság által tűnnek ki, sok tenyésztő kiváló előszeretettel válogatja ki az ily malacokat a tenyésztésre, ez azonban nem tanácsos. A túlságos hizékonyaság is káros állapot és az ily malaczokból rendszeren igen rossz tenyészkoczákat lesznek. Az ily koczákat sok esetben nem bűgnak, vagy ha igen, nem fogamzanak, ha pedig egyik vagy másik meg is termékenyül, csak apró, kevésse kifejlett malaczok lesznek s miután az ily koczáknak nagyon kevés a tejük, a malaczokat nem is képesek jól táplálni. Az ily tulhizékony koczáknál oly sok a lerakodott zsír, hogy az ébrénynek a kifejlődésre nem sok hely jut, innen van, hogy az ily kocza malaczai mindig aprók, gyengék, tökéletlenül kifejlődöttek.

A nagyobb fajtáknál ritkábban fordulnak elő ily nagy hizékonyaságot mutató sülők, vagy malaczok, mindazáltal ezeknél is nagyon kell ügyelni, hogy az anyakocza a mint teljesen kifejlődötték, ne takarmányoztassanak túlbőven, mert a meghízott tenyészkocza után nem várható jó malaczok. A tenyészkoczáknál azért nagyon kívánatos, hogy sokat mozogjanak a szabad levegőn, különösen, hogy legelőre járjanak, adhami azonban a legelőn tartott koczáknak is egyéb, de nem hizaló takarmányt. Tölen a takarmányt répa vagy más efféle helyettesítheti.

A tenyészkocza 3—4 éves koráig legszaporább és ezen korig legjobban táplálja malaczait, később mindig kevesebbet malaczozik, elhízik, kevesebb a teje, a mikor elérkezik az ideje, hogy a tenyésztésből kizárassék. Különösen szapora és jól átörökítő koczákat esetleg tovább is lehet a tenyésztésre használni, de ekkor arra kell ügyelni, hogy a mint kifejlődtek, szűkebben takarmányoztassanak, mert 3—4 éves korukban nagy a hajlamuk az elhízásra, a mi pedig — mint már fennebb emlitettük — nem előnyös a malaczok kifejlődésére.

Az okszerű ápolástól lényegesen függ a tenyészkocza hasznavehetősége. Az ápolás alatt nem csak a takarmányozás értendő, hanem a tenyészkoczanak a tenyésztésre való használatának mikéntje is, mind a kettő nagy mértékben befolyásolja a kocza hasznavehetőségének tartamát, az utódok tenyésztését; egyáltalában az egész tenyésztés sikerültét, a mi tehát főleg attól függ, hogy mennyi gondot fordít a tenyésztő az állatokra. Ezért nem kell az állatokat pusztán a többnyire tudatlan cselédekre bízni, hanem szükséges, hogy a gazda szeme is ügyelettel legyen rájuk.

A január 25-én tartott n.enyedi országos vásár nem volt népes. A megelőző napokon tartott baromvásár azonban igen élénk volt. Összesen 1414 darab marha adatott el, jó árákon. Az eladott marhák tulnyomó részét ökrök, ezután bornyok és tehének tették. Ló és bival alig adatott el pár darab. Egy pár ökor ára 300—400 frt között mozgott; egy darabb tehén 50—100 frt; a szép borjúkat és tulkokat szintén magas árákon fizették.

Piaczi árak

Nagy-Enyeden, 1883 január 25-én.

HL	tiszta buza ára	minőség	szerint	6.00—6.50
"	elegy buza	"	"	4.80—5.30
"	rozs	"	"	3.75—4.25
"	zab	"	"	2.50—2.78
"	törökbuza	"	"	3.40—3.60
"	burgonya	"	"	1.40—1.50
M	mázsa széna, kötetlen—kötött	"	"	—4
"	szalma	"	"	—1.80
Kg	marlahus	"	"	0.40
"	sertéshus	"	"	0.48
"	borjúhus	"	"	0.32
"	ürühus	"	"	0.24

Téli vetemény elég. Gyümölcs kevés.

Kis lottéria.

Nagyszabeni húzás január 24-én

71 42 19 7 76

Jövő húzás február 7-én

Budai húzás január 20-án:

36 88 63 81 67

Jövő húzás február 3-án.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Hirdetmény.

A gyula-fehérvári takarékpénztár nagy választmányának ide január hó 18-án tartott rendkívüli ülésében hozott határozata alapján Gyula-Fehérvár városától megvásárolt piaci telken, az ezen ülésben elfogadott terv szerinti szálloda felépítésére zárt ajánlatok mellett az összes munkára és ahoz tartozó anyagra együtt pályázat nyitattik.

A tervezet költségvetésének részletezése a következő:

1. Kőműves munka anyaggal	4052.22
2. Ácsmunka	7340.10
3. Asztalosmunka	4555.21
4. Lakatosmunka	1582.70
5. Festési munka	935.—
6. Úveges munka	555.30
7. Pléhes munka	1264.80
8. Kovács munka	629.—
9. " " (traversvasak)	480.—
10. Rollák a boltajtókhoz	700.—

Összesen 58894.33

A terv, valamint a költségvetés, a gyulafehérvári takarékpénztár helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthető. — Az építkezésre vonatkozó részletes feltételek, az ajánlat elfogadása után, az igazgatóság által lesznek megállapítandók.

A zárt ajánlatok szakképzett egyének által **február 20-ig, déli 12 óráig** ezen intézet igazgatóságához benyújtandók, mely zárt ajánlatok küllörítékán a vállalkozó neve tisztán legyen olvasható, miután azok felbontása csak az igazgatóság ülésében fog megtörténni.

Gyula-Fehérvárt 1883-ik év január hó 18-án tartott nagy választmányának üléséből.

Novák Ferenc,
igazgató

Löwi Bernáth,
könyvvezető.

Árlejtési hirdetmény.

Alsófehérmegye törvényhatósága és Nagy-Enyed város közönsége által közös költségen Nagy-Enyeden egy két zászólalra tervezett **honvédlaktanya felépítése** határozatván el; ezen építkezésnek vállalkozás útjáni biztosítása céljából **folyó évi február hó 15-én**, délelőtt 10 órakor Nagy-Enyeden, Alsófehérmegye alispáni hivatalában szó- és írásbeli ajánlatok elfogadása mellett nyilvános árlejtés fog tartatni.

Az építkezési költségek következően számjelzetek:

1) kőművesmunka	50,195 frt 67 kr.
2) kőfaragómunka	1,519 frt 90 kr.
3) ácsmunka	22,137 frt 89 kr.
4) asztalosmunka	9,156 frt 58 kr.
5) kovács-, lakatos- és bádogosmunka	4,758 frt 55 kr.
6) úvegezómunka	1,311 frt 20 kr.
7) különfélék	2,220 frt — kr.

összesen 91,299 frt 79 kr.

A tervek, költségvetés és építési feltételek folyó évi január hó 9-én kezdve a fenn emlitett irodában, a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők és ugyanott átvehetőek a zárt ajánlati minták is.

Felhivatnak a vállalkozni szándékozók, miszerint a fenn kitett napon és órában az előirányzott összeg után számitandó 5%-töli vagyis kerekszámában 4565 frtnyi készpénz, vagy ennek megfelelő övadékképes értékpapirokból álló bánatpénzzel ellátva a kitűzött helyen személyesen jelenjenek meg, vagy pedig jogérvényes írásbeli zárt ajánlatukat Alsófehérmegye alispáni hivatalához, — az 5%-töli bánatpénznek melléklése mellett az árlejtés megkezdésére kitűzött ideig annyival inkább adják be, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Nagy-Enyed, 1883. évi január hó 8-án.

Az építkezési bizottság elnöke

Csató János,
alispán.